

ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน

กรณีศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ECONOMIC STRATEGIES TO PROMOTING BORDER ECONOMIC ZONE:

A CASE STUDY OF CHIANG KHONG, CHIANG RAI PROVINCE

ธนา จงสิทธิผล¹

เสรี วงษ์มณฑา²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่ รูปแบบการค้าชายแดน กฎระเบียบ ตลอดจนนโยบาย และการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เพื่อประเมินสถานการณ์และศักยภาพของอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนายุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ทั้งปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนา ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เพื่อสำรวจความคิดเห็น ความต้องการและทัศนคติ ของผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อนโยบายและทิศทาง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริม เขตเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) เพื่อสำรวจความคิดเห็นในลักษณะเสียงสะท้อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบ่งออกเป็นสามส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญการค้าระหว่างประเทศ นักวิชาการธุรกิจระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนอำเภอเชียงของ คือ "THAILANDBORDER" ประกอบด้วย 14 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ T: Tourism การส่งเสริมการท่องเที่ยว H: Hub of Industries การเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรม A: Agriculture การพัฒนาการเกษตรกรรม I: Integration of Public Sector การบูรณาการการทำงานของภาครัฐ L: Logistics and Communications การขนส่งและการคมนาคม A: Authority การพัฒนาการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการ N: Networking การสร้างเครือข่าย D: Development of Population การพัฒนาประชากรในพื้นที่ B: Borderless Management การบริหารจัดการไร้พรมแดน O: Operational Excellence ความเป็นเลิศทางการปฏิบัติการ R: Regulations การมีกฎระเบียบที่มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ D: Destination Management การจัดการพื้นที่เป็นพื้นที่เป้าหมายการท่องเที่ยวและการลงทุน E: Environmental Sustainability ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และ R: Regional Mindset สำเนียงแห่งภูมิภาค สร้างความร่วมมือร่วมใจของผู้คนในพื้นที่มุ่งพัฒนาสู่ความสำเร็จ

คำสำคัญ: การค้าชายแดน เขตเศรษฐกิจ เชียงของ กลยุทธ์ทางเศรษฐกิจ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์กรุงเทพฯ

² รองศาสตราจารย์, ดร.

Abstract

This research aims to study a conditional trading area, cross-border trade zone, rules and regulations, policy, economic and society development planning in order to evaluate current situation and potential of Chiang Khong District, Chiang Rai Province, and to find factors that impact the economic development strategy. In addition, obstacles to promote the border economic zone as well as the entrepreneur and stakeholder opinion surveys are included. Economic development strategies and recommendations to promote Border Economic Zone of Chiang Khong District are presented.

The study uses a qualitative method. Opinion in-depth interviews with cross-border trade stakeholders are used. These stakeholders include international trade specialists, international business academic professors, government officers in international trade sectors, entrepreneurs in Chiang Khong District.

The research result shows an economic strategy guideline to promote Border Economic Zone of Chiang Khong District as "THAILANDBORDER", a set of strategies as follows: (T) Tourism, (H) Hub of Industries, (A) Agriculture, (I) Integration of Public Sector, (L) Logistics and Communications, (A) Authority, (N) Networking, (D) Development of Population, (B) Borderless Management, (O) Operational Excellence, (R) Regulations, (D) Destination Management, (E) Environmental Sustainability, and (R) Regional Mindset.

Keywords: Border Trade, Economic Zone, Chiang Khong, Economic Strategy

บทนำ

การค้าชายแดนไทยมีแนวโน้มการพัฒนาและเจริญเติบโตสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนเกิดขึ้นหลายประการ ได้แก่ การเชื่อมโยงระบบคมนาคม การขนส่ง และโลจิสติกส์ในภูมิภาค เพื่อการเปิดรับประชาคมอาเซียน ตามนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งนโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการค้าชายแดน รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากประเทศเพื่อนบ้านที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายแดนมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

เขตการค้าชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดนที่สำคัญของประเทศ การค้าชายแดนอำเภอเชียงของพัฒนาจากการค้าขายระหว่างคนไทยและคนลาวตามแนวชายแดนที่ตั้งเป็นชุมชน จนเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวร มีการเปิดท่าเรือน้ำลึกเชียงของ การค้ามีกลุ่มผู้ค้าสำคัญมีทั้งผู้ค้ารายย่อยและผู้ค้ารายใหญ่ที่เป็นคนท้องถิ่นและต่างถิ่น การติดต่อค้าขายมีทั้งในระบบและนอกระบบโดยอาศัยการขนส่งทางเรือที่มีทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กเป็นหลักในการข้ามพรมแดน และใช้การขนส่งทางบกในการกระจายสินค้าไปยังเมืองต่าง ๆ มีการปรับปรุงถนนเชียงราย – เชียงของ ทำให้เมืองเชียงของได้ทวีความสำคัญต่อการค้าชายแดน ด้านหน้าติดแม่น้ำโขง ด้านหลังติดถนนซึ่งเชื่อมระหว่างอำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) มีการก่อสร้างสะพานเชื่อมเส้นทาง R3E ภายหลังการเปิดใช้พบว่าปริมาณเรือสินค้าและการเข้าออกของรถขนส่งสินค้าที่มาใช้บริการมีมากขึ้นทุกปี ส่งผลให้ปริมาณการจัดเก็บอากรขาเข้าและค่าธรรมเนียมของท่าเรือเชียงของเพิ่มขึ้นตาม รวมถึงมูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออกจากท่าเรือเชียงของโดยภาพรวมมีปริมาณเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเกษตร และศูนย์กระจายสินค้า เพื่อทำให้อำเภอเชียงของกลายเป็นจุดศูนย์กลางการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคเหนือ มีการเข้ามาลงทุนของคนต่างพื้นที่มาก (ชัยพงษ์สำเนียง, 2555)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจการค้าชายแดน ดังเช่นในการประชุมคณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ) เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557 นายกรัฐมนตรี ประธานในที่ประชุมได้มอบนโยบายให้ทุกหน่วยงานสนับสนุนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษใน 5 พื้นที่ชายแดน เป้าหมายเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555) ชายแดนเชียงของเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจในระยะที่ 2 การพิจารณาบทบาทของอำเภอเชียงของเพื่อการก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน จำเป็นต้องพิจารณาทั้งในมิติของการค้าระหว่างประเทศและมิติของการพัฒนาในประเทศหรือในพื้นที่ประกอบเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำไปใช้ส่งเสริมให้อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารั้วนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต่างเป็นที่มาของการเชื่อมโยงธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีประเด็น แนวคิดโลกาภิวัตน์ แนวคิดและทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศที่กล่าวถึง ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยคลาสสิก ได้แก่ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ทฤษฎีอุปสงค์ตอบสนองและอัตราการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ ทฤษฎีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ทฤษฎีการค้าใหม่ ทฤษฎีความได้เปรียบทางการแข่งขันของชาติ ที่มุ่งเน้นประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ นโยบายการค้าและความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศ แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบต่างๆ รวมถึงนโยบายและมาตรการสนับสนุนการค้า

ชายแดนจากภาครัฐ ที่ทำให้การค้าบริเวณชายแดนของแต่ละประเทศมีความเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มสำคัญกับระบบเศรษฐกิจแต่ละประเทศ จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ พบปัจจัยสนับสนุนการเกิดพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยสนับสนุนการเกิดพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย	ความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย
โลกาภิวัตน์	• ธุรกิจระหว่างประเทศเติบโตอย่างรวดเร็ว • เชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศ • การเติบโตของกำลังการผลิต • การกระจายของข้อมูลข่าวสาร • วัฒนธรรมการบริโภคนิยม • การสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจ • การขยายฐานการผลิต การตลาด การเงิน การลงทุน การแข่งขัน • การเชื่อมโยงวัฒนธรรมการเมือง วัฒนธรรม สังคม • การเชื่อมโยงการค้า การลงทุน การบริการระหว่างประเทศ • การเชื่อมโยงการจัดการธุรกิจ และการเคลื่อนย้ายสินค้า • การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ • การเคลื่อนย้ายการค้าและการบริการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว • รสนิยมของผู้บริโภคเชื่อมโยงกัน
ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ	• ต้นทุนการผลิต ทรัพยากร ความชำนาญแต่ละประเทศแตกต่างกันทำให้เกิดการเชื่อมโยงการค้าระหว่างประเทศ • ผลิตสินค้าและบริการที่ตนมีความถนัดเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าชนิดอื่นที่ตนมีความต้องการหรือต้นทุนการผลิตสูงกว่านำเข้า • นำสินค้าที่เหลือจากการบริโภคในประเทศส่งออก • ความแตกต่างของปัจจัยการผลิตทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ • การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตจะทำให้ปริมาณการค้าเปลี่ยนแปลง • ความได้เปรียบจากการค้าเกิดขึ้นจากการเข้ามาในตลาดก่อนเพื่อครองส่วนแบ่งการตลาด • การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากปัจจัยการผลิต การพัฒนาปัจจัยการผลิต ความต้องการในประเทศ และอุตสาหกรรมสนับสนุน ทำให้ประเทศได้เปรียบทางการแข่งขัน • การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากปัจจัยการผลิต การพัฒนาปัจจัยการผลิต ความต้องการในประเทศ และอุตสาหกรรมสนับสนุน ทำให้ประเทศได้เปรียบทางการแข่งขัน

ตารางที่ 1 ปัจจัยสนับสนุนการเกิดพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย	ความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย
ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ (ต่อ)	● บทบาทภาครัฐ และโอกาสสนับสนุนให้ประเทศได้เปรียบทางการแข่งขัน ● การถ่ายเททุนส่วนเกินเป็นการกระจายสินค้า การผลิต การลงทุน การตลาด ไปยังประเทศที่ล้าหลังกว่า ● ส่งเสริมการส่งออกตามปัจจัยที่ได้เปรียบ ด้านสินค้าใช้ทุน สินค้าอุตสาหกรรม หรือสินค้าที่ใช้แรงงาน
ประโยชน์การค้าระหว่างประเทศ	● แต่ละประเทศผลิตสินค้าที่ได้เปรียบ และซื้อสินค้าที่เสียเปรียบ ● การแข่งขันทางการตลาดเพิ่มขึ้นทำให้คุณภาพสินค้าดีขึ้น ● การผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบมากขึ้นทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ● มีการถ่ายทอดและเรียนรู้เทคโนโลยีในการการผลิตสินค้า ● รายได้จากการส่งออกก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ● มีการนำเข้าสินค้าทุนและเครื่องจักรเพื่อพัฒนาพื้นฐานทางการผลิต ● รายได้จากการจ้างงานในประเทศเพิ่มขึ้น กระแสหมุนเวียนรายได้ในระบบเศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้น
นโยบายการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ	● เปิดโอกาสให้แต่ละประเทศ ให้มีผลประโยชน์ทางด้านภาษีศุลกากร ● ลดหย่อน คลายข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศ ● พัฒนาคุณภาพให้ตลาดยอมรับแทนการเก็บภาษีเพื่อกีดกันคู่แข่ง ● เพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับระบบเศรษฐกิจโดยรวม ● มีข้อตกลงร่วมกันเพื่อผ่อนคลายข้อจำกัดทางการค้าในรูปภาษี ● การเปิดเสรีทางการค้าส่งผลต่อการขยายปริมาณการค้า และการเบี่ยงเบนทิศทางการค้า ● การขยายตัวของการค้า ทำให้ราคาสินค้ามีเสถียรภาพ รายได้ส่งออกดีขึ้น ● การค้าระหว่างกลุ่มความร่วมมือได้รับการสนับสนุน ● มีการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศสมาชิก
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ	● มุ่งเน้นการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ปัจจัยการผลิต ● ผลิตผลรวม และรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคลสูงขึ้น ● การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม ทัศนคติ การเมือง การบริหาร การศึกษา และค่านิยมของสังคมเพื่อให้ประชากรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ● การค้าระหว่างประเทศทำให้น้ำทรัพยากรมาใช้อย่างเต็มที่

ตารางที่ 1 ปัจจัยสนับสนุนการเกิดพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

แนวคิด ทฤษฎี นโยบาย	ความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ (ต่อ)	● การผลิตและรายได้ของประเทศสูงขึ้น ● กระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ● ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีปริมาณมากและจัดการได้ดีทำให้เศรษฐกิจดี ● ปัจจัยที่มีไข่มุมปัจจัยทางเศรษฐกิจมีบทบาทกับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ ● ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีผลกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ● การนำเข้าทุนเพิ่มขึ้น ได้รับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้เงินตราต่างประเทศ จากการค้าขายระหว่างประเทศ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการค้าชายแดน ค้นคว้าความจริงจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้เป็นข้อความบรรยายเรื่องราว เหตุการณ์ เมื่อได้ข้อมูลมาจะเชื่อมโยงความหมายเข้าด้วยกันเป็นประเด็น เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบการตีความ แล้วทำความเข้าใจอย่างเป็นเหตุผลถึงสาเหตุของปรากฏการณ์ ทำความเข้าใจมาแปลความหมายหรือการตีความเพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเป็นผลการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อสำรวจความคิดเห็นในลักษณะเสี่ยงสะท้อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน และนำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายที่เหมาะสม โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบ่งออกเป็นภาคส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชนนักธุรกิจในพื้นที่ โดยเข้าสัมภาษณ์เฉพาะบุคคลที่ยินดีและสะดวกให้เข้าสัมภาษณ์หลังจากการนัดหมาย ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ทั้งสิ้น 41 ท่าน แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการค้าระหว่างประเทศ 15 ท่าน นักวิชาการการค้าระหว่างประเทศ 5 ท่าน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 9 ท่าน และผู้ประกอบการในพื้นที่ 12 คน ซึ่งทุกท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายทั้งสิ้น

ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางคำถามในการสัมภาษณ์ตามประเด็นขอบเขตวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชุดคือ ชุดแรกสำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการค้าระหว่างประเทศ กลุ่มนักวิชาการอาจารย์ผู้สอนธุรกิจระหว่างประเทศ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานกำกับดูแล ผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับลักษณะการค้าชายแดนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับการค้าในรูปแบบอื่น ๆ จุดเด่นหรือข้อได้เปรียบของการค้าชายแดน ตัวอย่างการค้าชายแดนในไทยหรือต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ การค้าชายแดนในต่างประเทศที่ควรนำมาเป็นต้นแบบหรือ best practice เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาของการค้าชายแดนที่เชียงของ แนวโน้มในการเติบโตเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่จะเป็นการค้าชายแดนของประเทศไทย มาตรการต่างๆ ที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบในเชิงบวก และเชิงลบต่อการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ ความพอเพียงการอำนวยความสะดวกของภาครัฐที่เกี่ยวกับการค้าชายแดน ทั้งในภาพรวมและในเชิงของ ข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบาย จุดแข็งของไทยในการทำการค้าชายแดนในพื้นที่เชียงของ พฤติกรรมของคู่ค้า อุปสงค์ของผู้บริโภคในพื้นที่เชียงของ มาตรการที่ควรเร่งดำเนินการปรับปรุงพัฒนาเพื่อทำให้การค้าชายแดนพื้นที่อำเภอเชียงของประสบความสำเร็จมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

คำถามชุดที่สองสำหรับผู้ประกอบการในพื้นที่ซึ่งมีประเด็นคำถามที่สำคัญสรุปได้เป็นเรื่องการเปรียบเทียบสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของอำเภอเชียงของในอดีตก่อนการเฟื่องฟูของการค้าชายแดนในพื้นที่กับสภาพการณ์ปัจจุบัน ปัจจัยการตัดสินใจเลือกดำเนินธุรกิจการค้าชายแดนที่อำเภอเชียงของ สภาพการณ์ธุรกิจที่กำลังประกอบการอยู่ในปัจจุบัน แนวโน้มในเชิงบวกสำหรับการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ ประสพการณ์การทำการค้าชายแดน ความพอเพียงในการอำนวยความสะดวกตลอดจนกฎระเบียบของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบในเชิงบวกหรือลบต่อการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ มาตรการอะไรบ้างที่ต้องการการพัฒนาในอนาคตเร่งด่วนเพื่อให้การค้าชายแดนพื้นที่อำเภอเชียงของประสบความสำเร็จมากกว่าในปัจจุบัน สินค้าประเภทใดที่เป็นจุดแข็งของไทยในการทำการค้าชายแดน ในพื้นที่เชียงของ พฤติกรรมของคู่ค้า รสนิยมหรืออุปสงค์ของคู่ค้าและผู้บริโภคในพื้นที่เชียงของ ข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบาย การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมถึงปัจจัยบวกที่มีแรงสนับสนุนและสร้างความได้เปรียบสำหรับการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ

ผลการศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ความแตกต่างของการค้าชายแดนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับการค้าในรูปแบบอื่น ๆ คือ การใช้หน่วยเงินตราในการค้า ความสัมพันธ์ของประเทศคู่ค้า และรูปแบบหรือขนบธรรมเนียมการทำการค้า

ความแตกต่างระหว่างการค้าชายแดนที่อำเภอเชียงของเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น มีดังนี้ 1) สินค้า มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภค 2) รูปแบบการค้าชายแดนที่อำเภอเชียงของเป็นการค้าทางบก และทางน้ำ 3) คู่ค้า วิธีการในการการค้าแตกต่างกัน 4) การอำนวยความสะดวกและกฎระเบียบของแต่ละเขตของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย และอำเภอเชียงของ มีลักษณะคล้ายกัน

จุดเด่นหรือข้อได้เปรียบของการค้าชายแดนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับการค้ารูปแบบอื่น ได้แก่ สภาพคล่องทางการเงิน การขนส่งสะดวกรวดเร็ว ความต้องการสินค้าชัดเจน ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้าใกล้ชิด เป็นประตูเปิดสู่ตลาดใหญ่ของโลก และความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจการค้า

ตัวอย่างการค้าชายแดนที่ประสบความสำเร็จ และควรนำมาใช้พิจารณานำปัจจัยเพื่อส่งเสริม การพัฒนาการค้าชายแดนในไทยให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การค้าชายแดนที่อำเภอแม่สอด การค้าชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย การค้าในจังหวัดจันทบุรี และการค้าในจังหวัดเชียงใหม่

การค้าชายแดนในต่างประเทศที่ควรนำมาเป็นต้นแบบหรือ best practice เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาของการค้าชายแดนที่อำเภอเชียงของ ได้แก่ ชายแดนระหว่างประเทศเม็กซิโก – ประเทศสหรัฐอเมริกา เมืองกวางเจา ฝั่งทวีปยุโรปตะวันออก กับทวีปยุโรปตะวันตก

แนวโน้มในการเติบโตเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของอำเภอเชียงของที่จะเป็นการค้าชายแดนของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีความเชื่อมั่นในอำเภอเชียงของมีแนวโน้มที่จะเติบโตเป็นจุดยุทธศาสตร์การค้าชายแดนของประเทศไทย โดยพิจารณาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงคิดว่ามีลักษณะที่เป็นไปได้ ขณะที่มีบางกลุ่มที่คิดว่าเป็นไปไม่ได้ ในมุมมองของผู้ประกอบการ มีความเป็นไปได้ที่จะเติบโตเป็นจุดยุทธศาสตร์การค้าชายแดนที่สำคัญ เนื่องจากมีโครงการก่อสร้างถนนอาร์ สามเอ ในขณะที่บางท่านให้ความเห็นว่า การที่อำเภอเชียงของจะเติบโตเป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการค้านั้นเป็นเรื่องยาก จะเป็นได้เพียงแค่จุดผ่านสินค้าเท่านั้น

ผลเชิงบวกต่อการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ จากมาตรการต่างๆ ที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ มาตรการด้านภาษี มาตรการด้านการเงิน มาตรการด้านสินเชื่อ มาตรการด้านโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการด้านการส่งเสริมการส่งออก มาตรการด้านการค้าชายแดน มาตรการความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement หรือเรียกว่า FTA) และมาตรการด้านการให้บริการของกรมศุลกากร มาตรการของรัฐที่ส่งผลกระทบในเชิงบวกมีเพียงประเด็นที่ภาครัฐ ส่วนหนึ่งมีความรู้ มีการประสานงานได้ดีพอสมควร ส่วนใหญ่เป็นด้านการให้ข้อมูล

ผลกระทบเชิงลบต่อการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ จากมาตรการต่างๆ ที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ การเปิดตัวสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การค้าชายแดนที่มีภาษี ภายใต้เอฟต้า และเอฟทีเอ มาตรการเรื่องน้ำหนัก จำนวนสินค้า และจำนวนรถที่ออกไปนอกประเทศ การมี Gateway มาตรการการเชื่อมต่อ มาตรการด้านโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการด้านสินเชื่อ มาตรการด้านศุลกากร ด้านการเงิน และการท่องเที่ยว

ความพอเพียงของการอำนวยความสะดวกจากภาครัฐที่เกี่ยวกับการค้าชายแดน ทั้งในภาพรวมและในอำเภอเชียงของ ภาครัฐยังทำได้ไม่ด้นัก ยังไม่มีการสนับสนุน ผู้ประกอบการต้องดูแลตัวเอง หาเงินจ่ายภาษี จ่ายเงินเดือนพวกข้าราชการ เจ้าพนักงานไม่ได้เข้ามาขัดขวางการประกอบกิจการ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ช่วยหรือสนับสนุนอะไร ยังไม่มีอะไรชัดเจน มีเพียงการให้ข้อมูล ทั้งนี้มีความต้องการให้ภาครัฐ ปรับปรุง พัฒนา การอำนวยความสะดวกในด้านศุลกากร ด้านโลจิสติกส์ ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านสาธารณูปโภค ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และ ด้านภาษี

การดำเนินการต่อข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และภาครัฐของผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีการค้าชายแดน มีข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการในพื้นที่กับภาครัฐ แต่กรณีที่มีนั้น ต้องการให้รัฐบาลเปิดโอกาสรับฟังความต้องการ จากผู้ประกอบการ มาเป็นลำดับชั้น จากจังหวัด จากกลุ่ม ภูมิภาค ระดับประเทศ แยกแขนงไปตามกลุ่มคัสเตอร์ ให้รัฐบาลมาทำงานร่วมกัน รัฐมนตรีให้ความสำคัญในการนำแผนงานที่เอกชนกำหนดไปใช้ และมีการจัดสรรงบประมาณมาให้ เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังมองว่าในบางครั้งกฎเกณฑ์ที่รัฐสร้างเป็นเหมือนกรอบ ส่งผลให้ทำงานไม่สะดวก อยากให้ผ่อนคลาย ถ้าประเทศไทยเข้มงวดเกินไปกับสินค้าที่จะนำเข้า มาประเทศคู่ค้าก็จะเข้มงวดกับเราเหมือนกัน ต้องช่วยกัน ชายแดนแต่ละจังหวัดมีการยืดหยุ่น

ปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการข้ามชายแดนมีเรื่องค่าใช้จ่าย อัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ในมุมมองของผู้ประกอบการแล้วภาครัฐมีการส่งเสริมสนับสนุนเท่าเดิมมาตลอดไม่เพิ่มไม่ลด ส่งผลให้ต้นทุนสูง อีกทั้งขั้นตอนในการดำเนินการต่างๆ ซับซ้อนและยุ่งยาก เช่น การเดินทางข้ามแดนโดยรถยนต์จากประเทศไทยไปประเทศลาวต้องรอให้เต็มคัน รถโดยสารต้องไปซื้อตั๋ว ต้องเข้าคิว ใช้เวลานาน ถ้าช้า ต้องรอผู้โดยสารจนเต็มรถก่อน ใช้เส้นทางเดิมหมายถึงทางเรือ สะดวกกว่า เพราะเรือมีไม่กี่คนก็ข้ามได้ แต่ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดด้านอื่นอีก

สินค้าที่น่าจะเป็นจุดแข็งของไทยในการทำการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ แบ่งได้ดังนี้
1) สินค้าเกษตร ได้แก่ ข้าว ผลไม้ ยาง 2) อาหาร 3) สินค้าอุปโภค บริโภค และ 4) การท่องเที่ยว

คู่ค้า คู่ค้าที่สำคัญของอำเภอเชียงของ ได้แก่ ประเทศจีน ประเทศลาว ประเทศพม่า ซึ่งแต่ละประเทศมีพฤติกรรมทั้งที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน ชนชั้นกลางของประเทศเพื่อนบ้าน นิยมอุปกรณ์ตกแต่งภายใน อุปกรณ์ตกแต่งบ้าน สินค้าเครื่องใช้ไม้สอย เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตในประเทศไทย สินค้าของประเทศไทย ยังคงเป็นสินค้าหลักของประเทศเพื่อนบ้าน แต่ถ้าเป็นชนชั้นรากหญ้า ชนชั้นล่าง นิยมใช้สินค้าที่มีราคาถูก ใช้

เสียแล้วทั้ง แต่ในอนาคตถ้าประเทศจีนพัฒนาคุณภาพสินค้าได้ดีขึ้น เราต้องปรับตัวป้องกันการแทรกจากประเทศเวียดนาม ประเทศจีน

มาตรการที่ควรเร่งดำเนินการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การค้าชายแดนพื้นที่อำเภอเชียงของประสบความสำเร็จมากกว่าในปัจจุบัน ได้แก่ ด้านการท่องเที่ยว ด้านศุลกากร ด้านโลจิสติกส์ ด้านการทำงานของภาครัฐ ด้านสถานที่ ด้านสาธารณูปโภค ด้านการเงิน ด้านสินเชื่อ ด้านกฎหมาย หรือข้อตกลงทางการค้า และด้านการเกษตร

การเปรียบเทียบสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจของอำเภอเชียงของในอดีตก่อนการเฟื่องฟูของการค้าชายแดนในพื้นที่ กับสภาพการณ์ปัจจุบัน ในอดีตอำเภอเชียงของเป็นเมืองปิด มีการก่อกำแพง การค้าจะเป็นการค้าขายให้กับเฉพาะคนพื้นที่ ยี่สิบปีที่ผ่านมา มีการลอบนำสินค้าไปขายในประเทศลาว ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองยังไม่เข้มงวด แต่สินค้าไม่มากเหมือนปัจจุบัน มีการรับซื้อทองจากทางฝั่งลาวมาขายในประเทศไทย อำเภอแม่สายค้าขายดีกว่าอำเภอเชียงของเป็นสิบเท่า อำเภอเชียงของเป็นเหมือนเมืองร้าง ปัจจุบัน การค้าย้ายจากอำเภอแม่สายมาอยู่อำเภอเชียงของ เปลี่ยนแปลงเป็นกระแส ทุนนิยม คนพื้นที่ขายที่ดินได้มีเงินจำนวนมาก สินค้าเปลี่ยนไป กำไรน้อยลง ด้านการท่องเที่ยวเปลี่ยนรูปแบบไปมาก ปัจจุบันมีอินเทอร์เน็ต นักท่องเที่ยวหาข้อมูลเพื่อที่จะท่องเที่ยวด้วยตนเอง

มาตรการที่ต้องการการพัฒนาในอนาคตเร่งด่วน เพื่อให้การค้าชายแดนพื้นที่อำเภอเชียงของประสบความสำเร็จมากกว่าในปัจจุบัน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสรรพากร ด้านสินเชื่อ ด้านศุลกากร ด้านการลงทุน และ ด้านการเงิน

การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอเชียงของ ไม่มีการรวมกลุ่มกัน เพราะมีผู้ประกอบการในธุรกิจเพียงไม่กี่คน

ปัจจัยภายนอกที่ผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอเชียงของมีความกังวลใจที่สุด เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเป็นเขตเศรษฐกิจ การเปิดเสรีทางการค้า แต่สิ่งที่ผู้ประกอบการกังวลมากที่สุดจะเป็นการพึ่งพาภาครัฐ ที่ไม่สามารถพึ่งพาได้ ผู้ประกอบการต้องพึ่งตนเอง

ปัจจัยบวกที่มีแรงสนับสนุน และสร้างความได้เปรียบสำหรับการค้าชายแดนในพื้นที่อำเภอเชียงของ คือ การมีหอการค้าที่มีความรู้ มีอำนาจพอที่จะทำให้พ่อค้ารวมกลุ่มกันได้ ปัจจุบันหอการค้ามีศักยภาพแต่ขาดการขับเคลื่อน นอกจากนี้ อำเภอเชียงของยังสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ได้ ส่วนด้านการศึกษารองรับจากฝั่งชายแดนที่จะข้ามมาศึกษาในเมืองไทย อีกทั้งในอนาคตจะมีโรงพยาบาลเอกชน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า เข้ามาเปิดอีกหลายแห่ง รวมถึงจะมีนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถสร้างความได้เปรียบให้กับอำเภอเชียงของได้

ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis ของอำเภอเชียงของ

ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งของอำเภอเชียงของ (Strengths : S)

สภาพพื้นที่และส่วนประกอบทางเศรษฐกิจและการค้าของอำเภอเชียงของมีข้อได้เปรียบเป็นจุดแข็งสำหรับการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษการค้าชายแดนของไทยหลายประการดังนี้

1. ตำแหน่งสถานที่ตั้งสนับสนุนด้านโลจิสติกส์

1.1 ตำแหน่งที่ตั้งเป็นเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญของภูมิภาคเหนือตอนบน

1.2 อำเภอเชียงมีการเชื่อมโยงระบบคมนาคม การขนส่ง และโลจิสติกส์กับประเทศเพื่อนบ้าน

1.3 อำเภอเชียงของเป็นศูนย์กลางการขนส่ง ทั้งทางบก และทางน้ำ

1.4 อำเภอเชียงของเป็นเขตการค้าทางน้ำมีแม่น้ำโขงไหลผ่าน สามารถใช้เป็นเส้นทางในการค้าหรือขนส่งสินค้าทางเรือกับประเทศสองฝั่งโขงได้

1.5 ด้านเชียงของเชื่อมต่อการค้าทางบก ด้วยถนน R3A ระหว่างประเทศลาวไปเมืองคุนหมิง

1.6 อำเภอเชียงของมีสะพานเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทย-ลาว ทำให้สะดวกในการคมนาคมขนส่งทางบก สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่เชื่อมระหว่างเมืองเชียงของกับเมืองห้วยทรายของประเทศลาวเป็นประตูเปิดเครือข่ายการเดินทางที่ดี เข้าสู่ถนนเส้น R3A และ R3B เหมาะอย่างยิ่ง ที่จะป็นศูนย์กลางการค้า

1.7 อำเภอเชียงของอยู่ติดชายแดนลาว และมีเส้นทางที่สามารถเดินทางผ่านไปยังจีนได้ ซึ่งเป็นเส้นทางระยะสั้น ปลอดภัย และประหยัดเวลา สามารถใช้ในการส่งสินค้าไปยังประเทศจีนได้

2. สินค้า

2.1 จุดการค้าเชียงของ เป็นจุดส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทย สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค เป็นสินค้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและสิ่งจำเป็นในการครองชีพ รองลงมา ได้แก่ ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าประเภทอื่น ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง เครื่องสำอาง ผ้าพลาสติก ยารักษาโรค มีการส่งไปยังภาคเหนือของลาว ที่มีความต้องการสินค้าในระดับสูง

2.2 ประเทศไทย และอำเภอเชียงของมีสินค้าคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของตลาดเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอาหาร เช่น ข้าว ผลไม้

3. ความสัมพันธ์ของคู่ค้า

3.1 การค้าชายแดนที่เชียงของตั้งอยู่บนฐานของความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือญาติ ไม่ว่าสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศทั้งสองจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใด การค้าในลักษณะรูปแบบเช่นนี้ก็ยังดำรงอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 อำเภอเชียงของมีการค้าขายกับเพื่อนบ้าน โดยการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว และความซื่อสัตย์

3.3 ลาว เป็นคู่ค้า ที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยเป็นแบบพี่น้อง เป็นญาติมิตรกันมาตลอด เป็นเพื่อนบ้านกันมายาวนาน เป็นชนเผ่าเดียวกัน มีฐานวัฒนธรรมเดียวกัน พูดภาษาเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

3.4 นักธุรกิจในพื้นที่อำเภอเชียงของมีหลายกลุ่ม ทั้งกลุ่มเก่า กลุ่มใหม่ สามารถเชื่อมโยงกัน เพราะอำเภอเชียงของมีมูลค่าการค้าสูง แต่ช่องทางการค้าน้อย ทำให้ทุกคน ทุกกลุ่มเป็นพันธมิตรกันในเชิงการค้า

3.5 ไทยเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของลาวมีส่วนแบ่งตลาด 45% เพราะชาวลาวส่วนใหญ่นิยมใช้สินค้าไทยและมีการรับรู้ต่อตราสินค้า (Brand recognition) ของไทยค่อนข้างสูง เนื่องจากมองว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพดี

4. ระบบการจ่ายเงินลดต้นทุนด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

4.1 ความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคุ้นเคยเชื่อถือกันที่พัฒนาให้เกิดระบบ “ตัวกลาง” ซึ่งเป็นผู้ชำระเงินค่าสินค้าแทนทั้งการนำเข้า และการส่งออกขึ้น โดยผู้ประกอบการส่งออกไทยจะได้รับเป็นเงินสดบาท หรือโอนบัญชีเงินบาทจากผู้ประกอบการนำเข้าไทย

4.2 ธุรกิจการค้าสินค้าโดยวิธีอื่นๆ เช่น ระบบ L/C (Letter of Credit) ระบบ T/T (Telegraphy Transfer) และระบบ D/A (Document Against Acceptance) มีใช้น้อยมาก

4.3 มีระบบการจ่ายเงิน (Payment) การแลกเปลี่ยนเงินตรา และการธนาคารที่รองรับ

4.4 การค้าระหว่างประเทศไทยกับ ประเทศลาว และจีนสิบสองปันนายอมรับเงินบาท
ของไทย

5. การสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่

5.1 พื้นฐานของคนอำเภอเชียงของเป็นคนมีนิสัยโอบอ้อมอารี มีการยอมรับ การเข้ามา
ของวัฒนธรรม ทำให้การพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือเขตเศรษฐกิจชายแดนไม่เป็นเรื่องยาก

5.2 ภายในอำเภอเชียงของไม่มีโบราณสถานมากมาย จึงไม่มีการต่อต้านการจัดทำเขต
เศรษฐกิจพิเศษ หรือเขตเศรษฐกิจชายแดน

6. ความชัดเจนของนโยบายสนับสนุนจากรัฐ

6.1 นโยบายรถไฟรางคู่ถึงอำเภอเชียงของ ส่งผลให้อำเภอเชียงของเป็นจุดเปลี่ยนถ่าย
สินค้า

6.2 อำเภอเชียงของมีแผนการจัดทำโซนนิ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ถนน อาคาร ถนนกั้นตลิ่งพัง เป็นต้น

6.3 ประเทศไทยมีนโยบายการเปิดการค้าเสรี ส่งผลให้สามารถทำการค้าได้อย่างเปิดเผย

6.4 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) กำหนดให้อำเภอเชียงของเป็นเขต
3 ซึ่งเป็นเขตที่ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมมากที่สุด

7. การขยายตัวของเมือง

7.1 อำเภอเชียงของมีแหล่งท่องเที่ยว โรงแรม ที่พัก สำหรับนักเดินทางท่องเที่ยว ค้าง
แรมก่อนจะออกเดินทางไปยังประเทศลาว และจีนในตอนเช้า

7.2 อำเภอเชียงของมีถนน ร้านค้า รถสกายแล็บ ร้านกาแฟ บ้านเก่า ปลาบึก สำหรับย่านน้ำ
โขง ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

7.3 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษามีโครงการเปิดวิทยาเขตในอำเภอเชียงของ จึงเป็นการ
เพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรในท้องถิ่น

7.4 อำเภอเชียงของตรงกับตัวจังหวัดในประเทศลาวที่กำลังขยายเมือง

7.5 การค้าในอำเภอเชียงของมีความเหนียวแน่นมาก มีมูลค่าการค้าขายเส้นทางอื่นๆ เป็น
จำนวนมาก ส่งผลให้ตัวเลขการค้าที่เกิดขึ้นจริงมากกว่าที่แสดงออกทางภาครัฐ

ปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนของอำเภอเชียงของ (Weaknesses : W)

ด้านเชียงของมีข้อด้อยที่เป็นจุดอ่อนสำหรับที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษการค้าชายแดนอยู่
บ้างบางประการ ที่ประมวลข้อมูลมาดังนี้

1. ระบบการขนส่งไม่สมบูรณ์

1.1 ระบบโลจิสติกส์ ยังไม่รองรับการขยายตัวเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน

1.2 การส่งของผ่านทางแม่น้ำโขง ต้องรอระดับน้ำขึ้น-ลง

1.3 ผู้ประกอบการในการขนถ่ายสินค้าในปัจจุบัน เป็นกิจการขนาดเล็ก กระจายอยู่ตาม
สถานที่ขนถ่ายสินค้าของตนเอง ทำให้ไม่สามารถขนถ่ายได้ในปริมาณมากและต่อเนื่อง

1.4 กระบวนการปล่อยสินค้าที่ด่านอำเภอเชียงของในปัจจุบัน ไม่สะดวก ลำช้า ช้าซ้อน

1.5 ไม่มีระบบการขนส่งทางรางที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการขนถ่ายสินค้าจำนวนมาก
ซึ่งระบบรางเป็นระบบการขนส่งที่ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย

2. ไม่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน ของอำเภอเชียงของยังไม่พร้อมสำหรับการ
เติบโต

2.2 ศักยภาพด้าน บุคลากร ที่ดิน ยังไม่เพียงพอ และยังไม่พร้อมที่จะรองรับการ
เปลี่ยนแปลง

2.3 คุณภาพบุคลากรที่จะรองรับการเติบโตยังไม่มีมากพอ

2.4 มีอุตสาหกรรมและผลผลิตที่เป็นของอำเภอเชียงของเองน้อยมาก

3. ปัญหาอื่นๆ

3.1 การทำธุรกิจ มีต้นทุนกระบวนการที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง เช่น การจ่ายเงินใต้โต๊ะ

3.2 ผู้นำในองค์กรในอำเภอเชียงของไม่มีความเข้มแข็ง

3.3 หน่วยงานที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เช่น หอการค้า พาณิชย์จังหวัด เปลี่ยนบ่อย
ก่อให้เกิดการทำงานที่ไม่ต่อเนื่องจากนโยบายเปลี่ยนแปลง

3.4 ผู้ประกอบการรวมกลุ่มกัน แต่ไม่สามัคคี ไม่เป็นไปในทางเดียวกัน ไม่ไว้วางใจกัน

3.5 ภาครัฐไม่มีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน เกิดความไม่สะดวก และกีดกันตนเอง

3.6 การต่อต้านของคนอำเภอเชียงของต่อนิคมอุตสาหกรรม เพราะอาจทำลายวิถีชีวิต

ชุมชน

3.7 ประชาชนในพื้นที่ไม่นิยมทำงานเป็นลูกจ้าง ทำให้แรงงานคนไทยมีน้อย

3.8 ที่ดินอำเภอเชียงของมีราคาแพง เนื่องจากที่ดินที่มีโฉนดมีจำนวนจำกัด

3.9 คนที่จะเดินทางมาอำเภอเชียงของวัตถุประสงค์ปลายทางไม่ได้อยู่ที่อำเภอเชียงของ
อาศัยอำเภอเชียงของเป็นแค่เมืองผ่าน

3.10 ปัญหายาเสพติดจากทางภาคเหนือเข้ามาผ่านประเทศไทย

3.11 อำเภอเชียงของยังไม่มีจุดขายทางการท่องเที่ยวที่เด่นชัด ทั้งด้าน ประเพณี อาหาร
ที่พัก

3.12 เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดความชำนาญ

3.13 คนในอำเภอเชียงของ ต้องเรียนรู้ด้านเงินตรา อัตราแลกเปลี่ยน ด้วยตนเอง

3.14 ที่ทำการศุลกากร อำเภอเชียงของ คับแคบ ไม่ได้มาตรฐาน

ปัจจัยที่เป็นโอกาสของอำเภอเชียงของ (Opportunities : O)

1. มูลค่าการค้าชายแดนมีตัวเลขเพิ่มขึ้นทุกปี

2. มีการเชื่อมโยงธุรกิจภูมิภาคเข้าด้วยกัน

3. สินค้าไทยเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง สินค้าอุปโภค บริโภค

4. สินค้าไทยเป็นที่นิยม ได้รับความไว้วางใจมากกว่าสินค้าของประเทศอื่น ๆ และมีภาพลักษณ์ดี

5. ด่านแม่สายมักมีปัญหาเกี่ยวกับประเทศคู่ค้า (ประเทศพม่า) เช่น ปัญหาการเมือง การกีดกันทาง
การค้า ปัญหาชนกลุ่มน้อย ทำให้มีการย้ายตำแหน่งการค้ามายังเชียงของ

6. ข้อตกลง FTA, AEC ศุลกากร ตามมีแนวโน้มที่จะลดลง ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการค้า

7. ประเทศจีนต้องการเส้นทาง หรือช่องทางในการระบายสินค้าออกจากประเทศให้ได้มากที่สุด
โดยเฉพาะการส่งสินค้ามาทางใต้ของประเทศจีน

8. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สัตว์ พืชผล การแปรรูปของประเทศไทย ติดอันดับต้น ๆ ของโลก มีจุดแข็ง มีเครือข่ายการลงทุนนอกประเทศมากมาย
9. มีวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีคุณภาพ
10. นโยบายค่าแรง 300 บาท ทำให้ปัญหาเรื่องแรงงานหมดไป
11. ประเทศจีนมองว่าประเทศไทยมีความมั่นคงสูง มีการบริโภคสูง มองประเทศไทยเป็นประเทศที่กระจายสินค้าออกไปที่อื่น ไปทางใต้ได้ เช่น ประเทศมาเลเซีย
12. ประเทศจีนมีความต้องการสินค้าของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาหาร ผลไม้

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของอำเภอเชียงของ (Threats : T)

1. ประเทศเพื่อนบ้านมีกฎระเบียบที่เข้มงวด เพื่อเป็นการกีดกันการค้า ที่ไม่ใช่ภาษี เช่นสินค้าไทยบางประเภทเป็นที่นิยม แต่จะถูกกำหนดปริมาณการนำเข้า หรือบางประเภทถูกห้ามนำเข้าเลย
2. กฎเกณฑ์ของภาครัฐบางอย่างไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง และบางอย่างขัดแย้งกัน เช่น การอำนวยความสะดวกทางการค้าของแต่ละด่านไม่เหมือนกัน
3. ประเทศคู่ค้าสองฝั่งไม่ยึดกฎ กติกา เดียวกัน ทำให้การทำการค้าลำบาก ติดขัด
4. ไม่มีกติการ่วมกันในการขนส่งสินค้า ทั้งทางบกและทางน้ำ
5. นโยบายสินเชื่อสำหรับการค้าชายแดนยังไม่มีระบบที่แน่นอน และยังไม่มีข้อเสนอหรือการยกเว้นพิเศษสำหรับการค้าชายแดน
6. กระทรวงการคลังไม่ส่งเสริมคนที่เข้าไปอยู่ในระบบแล้ว แต่พยายามที่จะดึงการค้าให้เข้าสู่ระบบ
7. ไม่มีนโยบายและหน่วยงานใดที่เข้ามาสนับสนุนผู้ประกอบการชายแดนโดยเฉพาะ
8. ไม่ได้รับการสนับสนุนใดๆ จากรัฐบาล ส่วนใหญ่ภาคเอกชนในพื้นที่จะดำเนินการกันเอง
9. นโยบายทางภาษีกำหนดตามส่วนกลาง ไม่ยืดหยุ่นให้คนทำงานในพื้นที่
10. นโยบายไม่เสมอต้นเสมอปลาย เปลี่ยนแปลงตามรัฐบาล
11. แรงงานในพื้นที่มีน้อย ต้องอาศัยแรงงานต่างชาติ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์เอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ SWOT Analysis และการวิเคราะห์ TOW's Matrix พบข้อมูลที่เหมือนกันในหลายลักษณะว่า อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีความเป็นไปได้สูงที่จะถูกพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน เนื่องจากอำเภอเชียงของมีจุดเด่นหลายด้าน ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อค้นหายุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ตอบคำถามงานวิจัย โดยยึดหลักนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ มาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเชียงของ และบทสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล สรุปเป็นยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้เป็น ยุทธศาสตร์ “THAILANDBORDER” ซึ่งประกอบด้วย 14 ยุทธศาสตร์ย่อย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ยุทธศาสตร์ THAILANDBORDER เพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดนอำเภอเชียงของ

ลำดับที่	ยุทธศาสตร์	แนวทาง
1	T: Tourism	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว
2	H: Hub of industries	การพัฒนาการประกอบกิจการอุตสาหกรรมเป็นฐานอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกับประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง
3	A: Agriculture	การสนับสนุนการค้นคว้าและวิจัยเพื่อใช้ข้อมูลในการแข่งขัน พัฒนาผลิตภัณฑ์และลดต้นทุนการผลิต
4	I: Integration of public sector	การพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ ในการปรับใช้ให้ผสมผสานกัน มุ่งเน้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้หมดไป
5	L: Logistics and communications	การพัฒนาาระบบโครงข่ายการขนส่งเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจชายแดน
6	A: Authority	การประสานงานกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและหน่วยงานในท้องถิ่น สร้างบทบาทข้อกำหนด และนโยบายการค้าชายแดนไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนการค้าเอกชนได้เต็มที่
7	N: Networking	การเชื่อมโยงกลุ่มผู้ประกอบการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ให้เกิดเครือข่ายที่ช่วยเหลือกันให้เกิดต้นทุนการดำเนินงานต่ำที่สุด
8	D: Development of population	การพัฒนาคุณภาพแรงงานให้มีคุณภาพ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง
9	B: Borderless management	การจัดระดับปฏิบัติการ การดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ หรือให้บริการแก่กลุ่มธุรกิจ และสอดคล้องกับบรรยากาศการค้าในพื้นที่
10	O: Operational excellence	การดำเนินงานระดับปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน
11	R: Regulations	การสร้างกฎระเบียบ ของแต่ละหน่วยงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน
12	D: Destination management	การเตรียมความพร้อมเพื่อให้พื้นที่เป็นเป้าหมายของการค้ารายใหญ่ การค้ารายย่อย และสร้างแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาในพื้นที่

ตารางที่ 3 ยุทธศาสตร์ THAILANDBORDER เพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดนอำเภอเชียงของ (ต่อ)

ลำดับที่	ยุทธศาสตร์	แนวทาง
13	E: Environmental sustainability	การสร้างความร่วมมือที่จะวางแผน กำหนดนโยบายและสร้างอำนาจต่อรองกับรัฐบาล และคู่ค้า เพื่อคงความยั่งยืนของวัฒนธรรมท้องถิ่น รักษาสภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจชุมชนเติบโตอย่างยั่งยืน
14	R: Regional mindset	การสร้างความร่วมมือร่วมใจของผู้คนในพื้นที่มุ่งพัฒนาสู่ความสำเร็จ

ปัจจัยหนุนให้การค้าบริเวณชายแดนคึกคักขึ้นได้แก่ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (Tourism) สอดคล้องกับ Chompunuch, (2006) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนต้องได้รับการยอมรับจากพื้นฐานสังคมเพื่อสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในชุมชน

ยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรม (Hub of Industries) โดยนำความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ ตามแนวคิด Diamond Model ของ Michael E. Porter (1990) ได้แก่ ปัจจัยการผลิต ความต้องการภายในประเทศ อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง และอุตสาหกรรมสนับสนุน มาพัฒนายุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจการค้าชายแดนอำเภอเชียงของด้านอุตสาหกรรมได้

การพัฒนาการเกษตรกรรม (Agriculture) ควรสนับสนุนการค้นคว้า และวิจัยเพื่อ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และลดต้นทุน จึงจะสร้างศักยภาพในการแข่งขัน สอดคล้องกับทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ โดย Heckscher Ohlin (1967) เพื่อนำสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่น้อยกว่าคู่แข่งมาสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของพื้นที่

ยุทธศาสตร์การบูรณาการการทำงานของภาครัฐ (Integration of Public Sector) การพัฒนาข้อมูลความรู้ด้านการค้าชายแดนระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน ผู้ประกอบการจะสามารถขับเคลื่อน และกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ Niebuhr and Stiller (2002)

ยุทธศาสตร์การขนส่ง และการคมนาคม (Logistic and Communication) ควรมีการพัฒนา ระบบโครงข่ายการขนส่งเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจชายแดน สอดคล้องกับ (Macpherson & McConnell, 2007) ที่ระบุว่า การถ่ายเทประชากร การมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการซื้อขายสินค้าบริเวณจุดผ่านแดนสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนท้องถิ่นได้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการทำงานของเจ้าหน้าที่ (Authority) พนิดา วิไลวงศ์ (2553) กล่าวว่า ผู้ประกอบการต้องการให้ปรับปรุงหรือขยายพื้นที่ รวมถึงการปรับปรุงพิธีการศุลกากร การตรวจปล่อยสินค้า การกำหนดระเบียบให้มีความชัดเจน การพิจารณาปรับปรุงกฎ ระเบียบที่ขัดแย้งกับการปฏิบัติ หรืออาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการของผู้ประกอบการบริเวณด่านศุลกากรเชียงของ ดังนั้นระบบการทำงานที่ กระชับรัดกุม และรวดเร็ว สามารถลดอุปสรรคในการดำเนินการของผู้ประกอบการจะเพิ่มศักยภาพในการขยายตัวของเศรษฐกิจได้

ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย (Networking) OECD (2012) กล่าวว่า ผลของการพัฒนา และเชื่อมโยงเครือข่ายแรงงานของประเทศในกลุ่มยุโรป เพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม จะสร้างความสำเร็จให้แก่เขตเศรษฐกิจได้ ดังนั้นหากมีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ให้เกิดเครือข่ายที่ช่วยเหลือกันจะทำให้ต้นทุนการดำเนินงานต่ำลง ซึ่งสร้างความสำเร็จแก่กลุ่มเศรษฐกิจได้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชากรในพื้นที่ (Development of Population) OECD (2012) ทำการศึกษาถึงผลการเชื่อมโยงยุโรป พบว่า ควรสร้างมาตรฐานการยอมรับพื้นฐานประวัติการศึกษาที่มาจาก

ต่างประเทศในกลุ่มยุโรป เปิดกว้างในการยอมรับแรงงานที่มาจากกลุ่มประเทศยุโรป รวมถึงมีกฎหมาย ส่วนกลางที่ใช้ในกลุ่มยุโรป เพื่อสร้างมาตรฐาน ฝึกทักษะแรงงานให้เป็นที่ยอมรับในมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพแรงงานในพื้นที่ให้มีคุณภาพ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์จากประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องจะช่วยลดการขาดแคลนแรงงาน และลดปัญหาการว่างงานของชุมชนท้องถิ่นได้

การบริหารไร้พรมแดน (Borderless Management) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ในการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศแลภูมิภาค เปลี่ยนแปลงวิธีการ กระบวนการให้ทันสมัย ทันกับภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การปกครองของประเทศที่ชายแดนเข้าไปเกี่ยวพัน จะทำให้สามารถจัดการศักยภาพในการแข่งขันได้ทันเหตุการณ์

การเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน (Operational excellence) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาบริการ ขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานสากล

กฎระเบียบ (Regulations) การสร้างกฎระเบียบ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของแต่ละ หน่วยงานให้เอื้อต่อการปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จะช่วยลดอุปสรรคการค้าได้ สอดคล้องกับ Mauyo, Chianu, Nassiuma, and Musebe (2010) ที่กล่าวถึง การค้าชายผ่านชายแดนของเคนยา และ อุกันดา มีกฎระเบียบยุ่งยากซับซ้อนของกระบวนการตรวจสอบ รับรองคุณภาพ การเก็บค่าธรรมเนียม และ กฎระเบียบต่างๆ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดช่องการให้สินบนในจุดการค้าชายแดน ดังนั้นการบูรณาการ ด้านระเบียบการค้าเพื่อให้เกิดความชัดเจนจะสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันได้

การทำพื้นที่ให้เป็นพื้นที่เป้าหมายทั้งการท่องเที่ยวและการลงทุน (Destination Management) การเตรียมความพร้อม ระบุพื้นที่เป็นเป้าหมายทางการค้า จำแนกผู้ค้ารายใหญ่ และรายย่อย และสร้างแรง ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามายังพื้นที่ที่จะสร้างศักยภาพในการดึงดูดนักลงทุนได้

ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental sustainability) การสร้างความร่วมมือ โดยการ วางแผน กำหนดนโยบายร่วมกับภาครัฐ และคู่ค้า เพื่อคงความยั่งยืนของวัฒนธรรมท้องถิ่น รักษา สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Chompunuch Jittithavorn (2006) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะไม่ทำให้เกิดการทำลายบรรยากาศที่ดีของชุมชน

สำนึกแห่งภูมิภาค (Regional mindset) การสร้างความร่วมมือร่วมใจของผู้คนในพื้นที่มุ่งพัฒนา สู่ความสำเร็จร่วมกัน ความเป็นเอกลักษณ์ของการค้าชายแดนในแต่ละประเทศ ด้านวัฒนธรรม สังคม การเมือง ประวัติศาสตร์ วิถีทางดำเนินชีวิตที่ผสมผสาน (Anderson & O'Dowd, 1999) ความคล้ายคลึงกัน ของสังคมวัฒนธรรม ในเขตชายแดนไทย และลาว จะลดความแตกต่างจะสร้างความยั่งยืน และความเป็น เอกลักษณ์ทางการค้า และส่งเสริมของเศรษฐกิจทั้ง 2 ประเทศได้

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1. ควรมีศึกษาผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับอำเภอเชียงของเมื่อนำ ยุทธศาสตร์ THAILANDBORDER นี้ไปใช้ โดยอาจจะศึกษาในลักษณะของความก้าวหน้าของการเป็นเขต เศรษฐกิจชายแดน รวมถึงศึกษาถึงความสำเร็จของการยุทธศาสตร์นี้

2. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักวิชาการ นักการเมือง ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงของที่มีต่อยุทธศาสตร์THAILANDBORDER

3. ควรมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการนำยุทธศาสตร์THAILANDBORDER ไปใช้กับพื้นที่การค้าชายแดนอื่นของประเทศไทย

4. ควรมีการวิจัยเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดนในพื้นที่การค้าชายแดนอื่นของประเทศไทย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์THAILANDBORDER ของอำเภอเชียงของในระยะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชัยพงษ์ สำเนียง. (2555). **How to..เปลี่ยนเมืองเชียงของให้เป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดนของไทย?** สืบค้น

จาก www.siamintelligence.com/transform-trade-border-city-in-chiang-rai

พนิดา วิไลวงศ์. (2553). **แนวทางในการพัฒนาผู้ประกอบการด้านการค้าชายแดนในอำเภอเชียงของ**

จังหวัดเชียงราย. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง).

ศูนย์ส่งเสริมการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว. (2555). **2557 ปีทองการค้าชายแดนโอกาสการค้าการลงทุนรับ**

เออีซี. สืบค้นจาก www.moc.go.th/opscenter/md/?p=1074

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

แห่งชาติ ฉบับที่11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). **ข่าวทำเนียบรัฐบาล.** สืบค้นจาก <http://www.thaigov.go.th/th>

/government-th1/item/87633-id87633.html

Anderson, J. & O'Dowd, L. (1999). Borders, border regions and territoriality: Contradictory meanings, changing significance. **Regional Studies**, 33(7), 593-604.

Chompunuch Jittithavorn. (2006). **Thailand and leisure oriented cross-border mobility: Constraints and permeability.** (Doctoral dissertation, University of Otago, Dunedin).

Ohlin, H. (1967). **Interregional and international trade.** Cambridge, MA: Harvard University Press.

Macpherson, A.D., & McConnell, J.E. (2007). A survey of cross-border trade at a time of heightened security: The case of the niagara bi-national region. **American Review of Canadian Studies**, 3(37), 301-321.

Mauyo, L.W., Chianu, J.N., Nassiuma, B.K. & Musebe, R.O. (2010, December). Cross-border bean market performance in Western Kenya and Eastern Uganda. **Service Science & Management**, 3(4), 501-511.

Niebuhr, A., & Stiller, S. (2001, September). **Integration effects in border regions: A survey of economic theory and empirical studies.** Retrieved from <http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/26340/1/dp020179.pdf>

OECD. (2012, March). **OECD economic surveys european union overview.** Retrieved from <http://www.oecd.org/eco/49950244.pdf>

Porter, M. E. (1990). **The Competitive advantage of nations.** New York: Free Press.